Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX, ЧИСЛО 30. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 7-го ЛЮТОГО, 1921. — VOL. XXIX, No. 30. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, FEBRUARY 7, 1921. THREE CENTS

Злучені Держави мають скликати конференцію в справі розброєнь.

ВАШІНГТОН, 4. лютого. — Предсідатель комітету палати послів для справ фльоти заявив, що Америка скличе незадовго межинародну конференцію для справ розоруження.

Підчас переслухання перед сим комітетом адмірал американської фльоти заявив, що по розбиттю німецької воєнної сили нема уже жадної причини, чомуб держави не мали згодитися на зменченнє своїх зброєнь що найменче на половину.

КАРА НА КУРЕННЄ В УРЯДОВИХ БУДИНКАХ.

ВАШІНҐТОН, 4. лютого. — В законопроекті про ріжні видатки на урядників є постанова, котра накладає кару 50 долярів на кождого, кого стрінеться в урядовім будинку із запаленим циґаром, папіросом або люлькою.

ПРАВДОПОДІБНО УХВАЛЯТЬ МИТОВИЙ ЗАКОН.

ВАШІНҐТОН, 4. лютого. — Сенат приняв ріжні поправки до законопроєкта про охороннє мито. Більшість, котра голосувала за ними, дає надію прихильникам сего законопроєкта, що законопроєкт буде увалений.

ЛІКАРІ МАЮТЬ ПРАВО ЗАПИСУВАТИ ХОРИМ ТІЛЬКИ ГОРІВКИ, ТІЛЬКИ ВОНИ УВАЖАЮТЬ ЗА ВІДПОВІДНЕ.

ВАШІНҐТОН, 4. лютого. — Джан Креймер, федеральний комішенер для прогібіції, видав розпорядженнє до всіх федеральних прогібіційних директорів, що лікарі мають право записувати своїм тільки горячих напов, кілько вони уважають за відповідне.

СУД НАД ЖОВНІРАМИ-ЛІНЧІВНИКАМИ.

ҐЕМІЛТОН, (Атланта), 4. лютого. — Розправа проти девятьох жовнірів стейтової міліції за участь в лінчу юнійного майнера Бірда ведеться далі.

Член міліції Кенон зізнав про одного обжалованого, жовніра Ленкастера з компанії М, що він брав участь в лінчу. Оборона на се покликала ряд свідків на доказ, що Кенонови не можна вірити, хоч він зізнав під присягою. Кількох богачів з міста Таскалюза зізнало, що вони підозрівають Кенона, що він є вломник та пачкує горівку. Офіцери компанії, до котрої належить Кенон, зізнавали про вірність Кенона в службі підчас війни.

БІЙКА НА ЗБОРАХ ЮНІЇ.

НЮ ЙОРК, 4. лютого. — На зборах юнії музикантів, що відбувалися в льокалі юнії на 86-ій вулиці, прийшло до загальної бійки, котру покінчила поліція з 4 поліційних стацій. Президія зборів подала, що причина бійки була така:

Рада директорів юнії скликали спеціяльний мітинґ, щоби розібрати закиди проти президента юнії Фінкельштайна, котрому закидали занедбанє своїх обовязків та надужиття своєї власти. На се Фінкельштайн розіслав до 9,000 музикантів, що стоять в юнії, запрошення на ті самі збори, заповідаючи, що судити мають не його, але других членів президії юнії. Два дні перед мітінґом, Фінкельштайн повідомив дирекцію юнії, що він викинув 8 членів дирекції за те, що вони повставали проти його власти.

Коли прийшов день мітінґу, придверник юнії не пускав сих 8 директорів на салю. З сього і вийшла загальна бійка, після котрої поліція арештувала 8 людий. Фінкельштайн обжаловує їх, що вони „трабелмейкери".

ЩЕ БІЛЬШЕ АЛАБАМСЬКИХ МАЙНЕРІВ БУДЕ ЖИТИ В ШАТРАХ.

БЕРМІНҐЕМ, (Алабама), 4. лютого. — З головного уряду Юнайтид Майнерс оф Америка подають, що сими днями переноситься під шатра знов 7.500 майнерів, викинених з компанічних домів. Тепер вже живе під шатрами коло 500 робітничих родин. Урядники юнії припускають, що в наслідок судового викидування страйкуючих незадовго понад 10.000 майнерів буде жити під шатрами.

КАТАСТРОФИ В 1920 РОЦІ.

Головний уряд Американського Червоного Хреста звідомляє, що в 1920 році кликано його в Америці в 57 катастрофах та нещасних пригодах. До тих катастроф залічують: 22 пожари, 3 експльозії, 6 повеней і виливів, 11 циклонів і торнадів, 2 бурі і хмароломи, 5 корабельних катастроф, 3 зелізнодорожні, 2 епідемії тифу, набіг саранчі в Норт Дакоті та посуха в Норт Дакоті і Монтані. В тих катастрофах згинуло 425 осіб, окалічіло 2.700 і яких двацять тисяч потратило своє добро. Поміч дана в тих случаях Червоним Хрестом коштувала близько 780.000 долярів. Незвичайне в 1920 році було велике число торнадів (гураґани на полудни), що в марті, цвітни і маю навістили та поруйнували близько сто громад.

ПОШЕСТЬ ТИФУ В АМЕРИЦІ.

Містечко Сейлем в Огайо навістила незвичайна тепер як на Америку катастрофа — пошесть черевного тифу. За три місяці епідемії в місті занедужало тифом 900 осіб, значить мало не кожда десята людина з населення 9.500 душ. Тепер пошесть вже помало заникає, та нові случаї хороби трапляються ще таки що дня. На поборюванне епідемії Американський Червоний Хрест вистратив доси сімдесять тисяч долярів і построїв в Сейлем чотири полеві шпиталі. саме місто зібрало на ту саму ціль ще пятьдесять дві тисячі, з добровільних жертв та продажі міських бондів.

НІМЕЦЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПІДПИРАЮТЬ ПРАВИТЕЛЬСТВО В СПРАВІ ВОЄННОГО ВІДШКОДОВАННЯ.

БЕРЛІН, 4. лютого. — Німецькі соціялісти заявили, що дадуть повне підпертє німецькому правительству в його спротиві проти згоди платити величезне воєнне відшкодованнє, яке аліянтська Найвисша Рада намагається наложити на Німеччину.

БОЛЬШЕВИЦЬКА РІЗНЯ ЛЮДИЙ.

КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 4. лютого. — Депеші з Ґелсінґфорс, столиці Фінляндії, доносять, що большевики знова збільшили різню людий, своїх політичних противників.

Урядові большевицькі звідомлення з Москви подають, що в другій половині грудня м. р. розстріляно 118 осіб, а в часі від 1-го до 10-го січня розстріляно 347 осіб.

Рівночасно большевики зачали різню своїх політичних противників, яких зивають „білими", а котрі були інтерновані в Ярославі, Саратові, Самарі, Казані і Курску.

Причиною розстрілу є те, що вони були у вязницях, або що проти них були підозріння.

ЛИТВА ГОДИТЬСЯ НА ПЛЕБІСЦИТ У ВИЛЬНІ.

ПАРИЖ, 4. лютого. — Телеґрама до французького міністерства закордонних справ доносить, що литовський міністер закордонних справ згодився на переведеннє плебісциту (загального голосовання) в області Вильни (старої литовської столиці) над сим, до котрої держави (Польщі чи Литви) має належати ся область.

Литовський міністер закордонних справ звернувся також до Ліґи Народів, щоби посередницла в сій справі.

РУМУНІЯ ХОЧЕ ЗАКЛЮЧИТИ МИР ІЗ СОВЄТСЬКОЮ РОСІЄЮ.

ЛОНДОН, 4. лютого. — Бездротна телеґрама з Варшави, яку тут сьогодня одержано, доносить, що британське правительство порадило Румунії заключити мир із совєтською Росією. Велика Британія, як доносить депеша, предложила свої услуги яко посередник.

Далі депеша сповіщає, що Румунія звернулася з прошенем до совєтського уряду, щоби вислав делеґатів до Риґи для мирових переговорів.

ПІЛСУДСЬКИЙ В ПАРИЖІ.

Бесіда про польсько-румунський союз і французько-польську умову.

ПАРИЖ, 4. лютого. — З Пілсудським приїхав до Парижа польський міністер, заграничних справ, князь Сапіга, котрий заявив кореспондентам, що Польща заключить скоро мир з большевиками, та що заходиться зробити з Румунією „оборонний союз" проти них, а також для „спільних інтересів".

Президент Пілсудський сказав, що він сподівається зробити з Францією військовий, економічний і торговельний договір.

Переговори в справі такої умови візьмуть кілька місяців, протягом яких Поляки сподіваються, що кількох французьких міністрів і урядників приїде в гості до Варшави.

ПІД УВАГУ УКРАЇНСЬКИМ ВИДАВЦЯМ.

(Допись з Вашинґтону, Д. К.).

Було би дуже порадно, аби американські і канадійські Українці, а також Українці в Европі, вислали по одному примірникови усіх книжок та брошур про українську справу, у якійнебудь мові, що находиться в їх посіданню, бодай на слідуючі адреси:

Library of Congress, Washington, D. C.

New York Public Library, New York City.

Chicago Public Library, Chicago, Ill.

Boston City Free Library, Boston, Mass.

Philadelphia Free Library, Philadelphia, Pa.

Public Affairs Information Service, 11 W. 40th St., New York City.

Минулого року Британське Мініст. Закордонних Справ видало у своїй історичній секції деякі матеріяли приготовані для британських делеґатів на Мирову Конференцію, а між ними „The Ukraine" Handbook No. 52.

В сій брошурі (110 сторін) є деякі цікаві поміщення, хоч є також богато помилок. Се видно, робота складана. Деякі частини оброблені добре; деякі зовсім погано.

Здається, що досі ніхто не звертав уваги на сю брошуру в українській пресі, ні тут ні в Европі. Брошура ся є в „Ню Йорк Поблик Лайбрери" та деяких інших американських бібліотеках.

З БУКОВИНИ.

Румунська урядова мова в школах. — Бойкот кіцманської ґімназії. — Українська музична школа в Чернівцях.

З днем 1. січня введено у всіх буковинських народніх і середніх школах та у всіх шкільних урядах румунську урядову мову.

В Кіцмані, чисто українському місті і повіті, на місце української ґімназії, завели Румуни румунську ґімназію та назначили директором великого румунізатора Боднарескула з Чернівців. У відповідь на се українське громадянство проголосило бойкот сеї школи. І вийшло таке, що школа є, директор є, але нема учеників. Українці не йдуть до румунської ґімназії, а Румунів в Кішмані нема. Боднарескул годився вже на заведеннє українських викладів в першій клясі, та його пропозицію відкинено і бойкот тріває далі.

З початком грудня м. р. отворено в Чернівцях музичну українську школу. Уділяється науки гри на фортепяні, скрипці та сольового співу. Школа міститься в „Народньому Домі", при ул. Петровича. Веде її новооснoване українське музичне і співацьке товариство „Буковинський Кобзар". Між основателями є відома артистка Фільомена Лопатинська. Товариство ставить собі за ціль поширити школу та перемінити її в академію української музики. Товариство оперте є на уділах.

КАЛЕНДАР ЛЬВІВСЬКОЇ „ПРОСВІТИ".

Львівська „Просвіта" прислала до „Свободи" кількадесять примірників календаря на 1921 рік.

Календар дуже цікавий і богатий змістом (216 сторін великої вісімки).

Ціна в Америці 1 доляр з пересилкою.

Замовляйте скоро, бо більше львівських календарів в Америці не буде.

"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J

МЕКСИКАНСЬКА НАФТА.

(З Бюлетену Ґеоґрафічню Товариства).

Продукція нафти почалася в Мексико зовсім недавно. Щойно двайцять літ тому, в 1901 році, відкрито перше жерело та черпано з нього не більш як по 50 барилок в день, і щойне в 1918 році пробито коло Сан Джеронімо першу велитенську криницю, виливаючу що дня 60.000 до 75.000 барилок нафти. Такої нафтяної струї ще ніде не стрічали і інжиняри не знали що з нею почати. Нафта случайно запалилась і зірвався один з найбільших пожарів, який світ коли бачив. Полумя знималося вогненим стовпом в звиш тисяч стіп, освічувало всю країну довкруги та світило кораблям на морі пливучим на сто миль від берега. Цілих два місяці горів пожар, поки вспіли його згасити.

Тепер таких жерел і ще більших відкрито вже богато. Декотрі з них викидають день в день по 75.000 до 100.000 барилок нафти. В 1911 році мексиканська продукція достигла вже дванайцять з половиною міліонів барилок річно і перевисшила вже продукцію Румунії та Галичини. В 1913 році вона збільшилась в двоє і в 1917 році ще раз подвоїлась. В 1919 році мексиканські нафтові жерела продукували вже 87 міліонів барилок, значить як Росія, і що лише Злучені Держави, з 400 міліонів барилок річної продукції, переважують Мексико.

Та се ще далеко не вся можлива продукція. Фактично навіть з відкритих жерел випускають лиш малу частину їхньої нафти, не більш як 12 процент. Для більшого запасу нема ні складів ні рафінерій ні транспорту. Колиб усім мексиканським нафтяним струям дозволено свобідного текти, то саме Мексико давало-б більш нафти як весь світ в купі.

Та й на тім ще не конець нафтовому богацтву Мексика Хоч як великі теперішні жерела, та вони представляють лиш малу частину того богацтва. Нафта черпається поки-що лиш на яких 800 квадратових милях, а ґеолоґи обчислюють, що мексиканські нафтові поля простягаються на 230.000 миль.

Відомо, що мексиканська нафтова індустрія має своє політичне значінє, в американській а то й міжнародній політиц. Майже вся та індустрія (97 капроцент) в руках заграничного капіталу. Мексиканська конституція з 1917 відбирає йому власть розпоряджаючи, що нафта під землею не єсть власністю властителя землі, а держави. Чужі капіталісти, розуміється, боронять свого інтересу, так в мексиканських судах як і дипльоматичними заходами.

В ПОЛЬЩІ.

Польські комуністи і вибори.

„Роботнік", в статті „Комуністи при роботі", доносить, що польські комуністи порішили на будуче брати участь у виборах. Проєктується два способи участи комуністів у виборах — один під власною фірмою комуністів, другий під фірмою професіональних союзів і кооператив. „Роботнік" твердить, що се діється на приказ з Москви і що завданнем польських комуністів буде вдарити з цілою силою на польську соціялістичну партію.

Видатки на освіту.

Після буджету, зложеного міністром освіти Ратаєм, видатки на освіту в Польщі виноситимуть в сьому щоці 5 проц. буджету загальних видатків, се є 6½ міліярда марок. Досі виносили видатки на освіту в Польщі 2 проц. буджету.

Французький премієр каже, що версальський договір є мертвий.

ПРЕМІЄР БРІЯНД ВВАЖАЄ ВЕРСАЛЬСЬКИЙ ДОГВІР НЕВДАЧЕЮ. — КОЛИЖ ЙОГО ПОЛІТИКА СКІНЧИТЬСЯ НЕВДАЧЕЮ, НА ЙОГО МІСЦЕ ПРИЙДЕ ПУАНКАРЕ.

ПАРИЖ, 4. лютого. — В горячій дебаті в справі воєнного відшкодовання в палаті послів сьогодня пополудни премієр Бріянд заявив, що версальський мировий договір є мертвий. Він є мертвою буквою — сказав премієр — з причини, що машинерія, яку він приписує, не ділає.

Французький нарід — казав він — задовго зводжено, а тепер перед ним є факт, що версальська мирова конференція списалася нещасливо.

Одинокий спосіб, аби віддати Франції справедливість, є зберегти єдність аліянтів з метою, щоби змусити Німеччину до плачення.

Бріян повідомив палату, що вона мусить або приняти його плян усею душею, а ні, то взяти собі іншого премієра.

По сій заяві Бріянда палата не голосувала над довірєм для нього, але відложила засіданнє до слідуючого втірка.

Премієр Бріян своєю заявою в парляменті зробив виразний розділ між собою і бувшим президентом французької республіки, Раймондом Пуанкаре, котрий обстоює за тим, щоби виконаннє версальського мирового договору було переведене точно і буквально.

Коли Бріян побідить, то се буде значити, що Франція вступить в нову фазу повоєнних переговорів.

Але як його політика не поведеться, то се значити-ме, що на місце Бріянда прийде Пуанкаре.

З СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ.

Знесеннє гроший.

Московська „Правда" подає точно розпорядок совітського уряду, який зносить уживання гроший на території Росії. Сей розпорядок звучить:

„Република не буде приймати на будуче заплати готівкою за розділ товарів між робітників, урядників і їхні родини, за мешкання для робітників, урядників і їхніх родин, за доставу угля й дерева публичним інституціям, робітникам і урядникам, за ґаз, воду, електричне світло й телефон. Від дня 1. січня знесена заплата за їзду зелізницею і почтові пересилки. На протязі місяця має бути утворена окрема комісія, що подбає за виконаннє закону, усунення гроший і здержання всяких банкових інтересів".

На кінці ухвали видніють цікаві слова: „Як колись наші діти почують слово „гріш", сей висказ вважати-муть казкою, а наші внуки знатимуть про гроші з історичних книжок".

Боротьба з неграмотностю.

За час 81місячної боротьби з неграмотностю записаних на науку в самому Петрограді було 10.000 осіб. Число учителів виносило 1.350 осіб. Школу грамоти покінчило 8000 осіб, а 3.000 забажали далі продовжати навчаннє. Незабаром будуть відкриті курси орґанізаторів боротьби з анальфабетизмом на селі.

Новий університет.

З нагоди третіх роковин жовтневої революції, в Орлі відкрито новий державний університет, який складається з робітничого, фізико математичного і історико фільольоґічного факультетів.

Метричні міри.

Совітський уряд рішив від 1924 року ввести в Росії метричну систему, яка в державних заведеннях буде обовязувати від 1922 р.

З ВОЛИНІ.

Рада кремінецького повітового товариства „Просвіта" до закордонних Українців.

Вже минає шестий рік, як на терені кремінецького повіту на Волині тріває війна. Крім економічної руїни, вона принесла з собою цілковитий занепад культурного життя. Широкі пляни про обовязкове навчання дітей, про ліквідацію неграмотности дорослих, про орґанізацію дошкільного виховання дітей у приютах і захоронках відсунулися так далеко, що не залишили навіть згадки про себе; ці мрії дощенту розбиті страшною сучасністю. Замість хліба, доля мачуха дала камінь; замісць плянової сітки нових шкіл, зруйновані будівлі старих без вікон і без дверий; замісць чепурних осель і хат „Просвіти". осередків освітньої праці — брудні й вохкі землянки, наспіх перероблені з шанців і блиндажів. Дорослі дичавіють, знесилені в боротьбі за шматок хліба, діти ростуть без догляду, як бурян. Обіймає жах при думці. щож буде далі; проміння світу не видко, не знати, чи прийде допомога й звідки. Були надії на те, що місцева шкільна влада допоможе відбудувати рідну школу, але мусіли переконатися, що ці надії даремні. Були тільки слова, обіцянки, запевнення, а на ділі — перешкоди на кождому кроці. Школи заводяться, але чужі, не наші рідні, українські.

Як останній розпучливий заклик до поратунку є отсей лист до Вас, рідні брати, закордонні Українці. Кремінецьке повітове т-во „Просвіта" спромоглося відчинити покищо 15 шкіл; це краплина в морі; для утримання цих шкіл коштів не вистарчає, а потрібно ще крім того орґанізувати при них вечірні курси для навчання дорослих. Всяка допомога в цій справі стане в надзвичайній пригоді, простягнута з далекого культурного світу братня рука ще може вратувати від загибу тутешні молоді сили й дати їм людську будучину, тількиби не гаятися з тим ділом, бо скоро. скоро може бути за пізно.

Жертви на орґанізацію українських шкіл і курсів у кремінецькому повіті проситься надсилати на таку адресу: м. Кремінець на Волині, Раді т-ва „Просвіта", або: Львів, Руська ч. 3, І. пов. адміністрація газети „Вперед", для передачі кремінецькій „Просвіті".

Цей заклик просимо закордонні газети передрукувати.

Рада кремінецького повітового т-ва „Просвіта".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75
By mail, Prepaid.		Почтою, оплачено.	

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.
Телефон гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

Передплату найліпше висилати на почтовий або експресовий моні-ордер, який належить залучити до листа, оставляючи собі відтинок як посвідку. Такого листа не треба реджіструвати а вистарчить 2-центова марка. Пересилаючи паперові гроші, треба конечно такий лист зареджіструвати. Пересилаючи почтові марки замісць гроший, треба їх добре обвинути в папір, щоби у вохкі дні не злішились в дорозі.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order, а не банкнотами. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

Всі листи адресувати:
"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРҐАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАНТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

Робітники та робітничі царі.

Лава присяглих суддів в Ню Йорку видала вчора вердикт, котрий мусить зацікавити кождого зорганізованого робітника.

Перед судом засідав на лаві обжалованих Роберт Бриндел, президент нюйорської Будівляної Ради, себто злуки усіх робітничих юній в будівлянім промислі. Він мав просто необмежену власть над 115.000 робітниками, що належить до сих юній, і через те його називали „царем робітників". Своєї власти уживав він не на те, щоби поправляти долю робітникам, але на те, щоби собі стелити мягеньке ліжечко. Показавши будівляним предприємцям, що він має силу і власть викликати страйк, коли йому забажаєся, він без труду вимушував на них великі суми за здержанне страйку. Прокуратор обжаловував його за сім таких случаїв, а лава суддів присяжних признала, що в однім случаю, в котрім Бриндел взяв 5.000 долярів хабара, вину йому доказано. І в хвилі, як Бриндел жде в тюрмі на засуд, котрий грозить йому 15-літною вязницею, не найдеться ані один голос, котрий пожалувавби його.

Не пожалують його й робітники. Бриндел зраджував їх подвійно: Раз, зраджував їх безпосередно як робітників, уживаючи ту власть, яку вони йому дали для оборони робітничих інтересів, зовсім на що инчого. Тим він зраджував робітничі інтереси, котрі обіцяв боронити. По друге, зрадив їх як горожан, як членів суспільности, котра потребує мешкань і повинна дістати їх по можливо найнизчих цінах; сего вони не дістали, бо хабарі, які вимусив робітничий лідер, будівляні предприємці почислили межи видатки будови; через те мешкання піднеслися в ціні.

Наконець зі засуду Бриндела виходить ще одна велика шкода робітникам. Се та шкода, котру понесла засада робітничої орґанізації. Кождий робітник, котрий був хочби в однім страйку, знає добре, на кілько виграна в страйку залежить від симпатії посторонних людий, котрі не є ані одною ані другою стороною, від симпатії або антипатії широкої публики. Сею симпатією кермують ріжні відорвані вістки, що появляються час від часу в часописях. Через те в інтересі робітників лежить, щоби та широка публика, що має так великий вплив на перебіг всякого страйку, а котра про правильну діяльність робітничих орґанізацій звичайно мало знає, довідувалася з принагідних вісток річи, корисні для робітничих орґанізацій. Такі офери, як скандал Бриндела, дадуться добре відчути при неоднім страйку, не лише в будівлянім промислі, але й в других.

Кара, що спадає на юнії, не спадає на невинних. Кілько разів лідер зрадить робітників, тілько разів в тій зраді винуваті також вони самі тим, що безкритично давали ловитися на гарні слова та радикальні кличі, котрі тільки й мали на ціли, щоб зловити на них необачних; що віддавши власть лідерови, не дивилися йому на пальці, але безкритично приймали все, що він зарядив; що не розвели над ним котролі; що не жадали від нього справоздання; що не казали складати собі рахунку з кождого його кроку. Словом, будівляні робітники винуваті за Бриндела в тому, що зробили з нього царя Від царя ніхто не жде, щоби він дбав за інтереси тих, над котрими він царює. Не сподіватися сього робітникам від робітничого царя.

Контрольованне, нагляданне, слідженне за лідером вимагає праці, але воно мусить бути зроблене. Се конечний кошт суспільної роботи. Хто не хоче платити сего видатку, той платить пізнійше втратами в десятеро.

СТАНЬТЕ ЦІЛОРІЧНИМ ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ"!

Станьте цілорічним передплатником самі і другим радьте. Чим більше підіпрете „Свободу", тим ліпшою її зробите, а не для кого іншого тілько для себе самого і для всього загалу.

Притім памятайте, що видавництво „Свободи" дає кождому цілорічному передплатникови, що пришле згори передплату, премію в книжках (після вибору передплатника) вартости двох долярів.

Нехай не буде писменного Українця в Злучених Державах, Канаді і Бразилії, котрий не був би передплатником „Свободи"!

Кождий Українець прецінь варта бути своїм власним, самостійним передплатником своєї ґазети, а не стояти в чужу ласку і читати позичену ґазету, або чужу, або жадної, як часом годі позичити або купити.

Чого маете собі жалувати? Досить, що Вам другі жалують. Зараз нині вальте передплату і пішліть за себе до „Свободи"!

УСТАНОВЧІ ЗБОРИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ В ВІДНІ.

Цілий минулий рік представники українських політичних партій, які перебувають за границею, старалися утворити орґанізацію, яка обнимала би як не всі українські партії, то бодай значну більшість.

Останньою пробою такого обеднання є заложенне Всеукраїнської Національної Ради в Відні.

Підготовні праці для заложення Всеукраїнської Національної Ради покінчено 27. грудня 1920; того дня представники партій, які складают Всеукраїнську Національну Раду, підписала плятформу, статут і розділ місць між окремі партії.

Після сього 4. січня відбулися установчі збори Всеукраїнської Національної Ради, на яких вибрано президію і виконуючий Комітет.

До Всеукраїнської Національної Ради входять отсі партії і ґрупи: **З Великої України:** Права фракція партії соціялістів-революціонерів, партія соціялістів-федералістів, партія соціялістів-самостійникв, народна партія і народньо-републиканська партія. З Галичини: трудова партія (давнійша національно-демократична партія), радикальна партія, і селянсько-радикальна партія (є се ґрупа під проводом д-ра Кирила Трильовського, яка відділилася від радикальної партії). Далі входять сюди представники Буковини. В кінці представники окремих орґанізацій, а саме Ліґа Віднови України і Українського Жіночого Союза.

Президія Всеукраїнської Національної Ради складається з пяти осіб: голови, трьох заступників голови і секретаря. На установчих зборах вибрано до президії отсі особи:

Голова: Сергій Шелухін, писменник і громадянський діяч з Великої України, який в Українській Народній Республиці займав визначні державні становища (за Центральної Ради був міністром судівництва; за гетьмана Скоропадського сенатором і головою мирової делеґації для переговорів з Совітською Росією; за Директорії членом Делеґації на Мирову Конференцію в Парижі і т. д.), член партії соціялістів-федералістів.

Перший заступник голови: д-р Роман Перфецький, член галицької трудової партії, бувший товариш державного секретаря внутрішніх справ в українськім правительстві Галичини, тепер член колеґії уповажнених Диктатора д-ра Евгена Петрушевича.

Другий заступник голови. Се місце оставлено для Кубанців, які мають увійти до Всеукраїнської Національної Ради.

Третій заступник голови: Ґенерал Греків, який як на Великій України так і в Галичині відгравав у ріжні часи важну ролю як військовий.

Секретар: Микола Залізняк, писменник, представник правої фракції української партії соціялістів-революціонерів.

Виконуючий Комітет складається з 15 членів, а саме з 5 членів президії і дальших 10 членів. На сих 10 місць вибрані: Базяк (соц.-рев.), Кривецький (соц.-самост.), Макаренко (с.-самост.), Кушнір-Якименко (с.-федер.), проф. д-р С. Дністрянський (галицька трудова партія), д-р Подляшецький (галицька радикальна партія) Храпко (нар.-респ. партія), Андрій Жук (народня партія), а два місця оставлено для української соціяльно-демократичної партії на випадок, як вона рішиться вступити до Всеукраїнської Національної Ради.

Про плятформу і політичне значінне Всеукраїнської Національної Ради напишу в окремій статті.

Тут зазначу тільки ось що: Важне те, що представники більшости українських політичних ґруп, які перебувають за границею, знайшли плятформу для спільних політичних виступів.

Поза Всеукраїнською Національною Радою остають тільки українські хлібороби-державники (монархісти) яких серед українських політичних ґруп треба вважати крайне правою ґрупою; далі українська соціяльно-демократична партія, якій одначе оставлено два місця в Виконуючім Комітеті Ради; в кінці дві крайні ліві ґрупи: ліва фракція українських соціялістів-революціонерів (під проводом проф. М. Грушевського) і українська комуністична партія (під проводом Винниченка і Левинського).

З сього видно, що у Всеукраїнській Національній Раді обєдналися ґрупи, які серед українських партійних відносин треба би назвати демократичним центром; поза Радою стоять крайні праві (монархісти) і крайні ліві (соціялісти, які стоять за радянську форму державного будівництва).

Далі важне те, що у Всеукраїнській Національній Раді зійшлися представники партій з Великої України й Галичини, які від часу Камінецької Катастрофи (в падолисті 1919) відносилися до себе з недовірєм, а то й ворожо.

Очевидно, заложенне Всеукраїнської Національної Ради, се тільки **проба** обєднання. Чи обєднанне буде трівке і яке буде його політичне значінне для справи української державности, се покажеться в будучности.

Відень, 10. січня, 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

НЕЧИСТИЙ СОЮЗ.

Телеґрама з Парижа доносить, що польський міністер заграничних справ, князь Сапіга, котрий з Пілсудським приїхав до Парижа, заявив кореспондентам ґазет, що Польща веде переговори з Румунією для заключення договору про оборонний союз між обома державами.

Каже він, що переговори в справі того польсько-румунського договору власне тепер ведуться, та що він сподівається, що договір остаточно буде заключений, коли він вернеться з париської гостини до Букарешту, румунської столиці. Далі каже, що „союз" буде опиратись не лиш на „большевицькій небезпеці", але також на „взаїмних загальних спільних інтересах". Особливо обіймати-ме сей договір економічні і торговельні справи.

Інша телеґрама, з Лондону, доносить про те, що Румунія скоро має заключити мировий договір з большевиками.

Також Пілсудський каже, що й Польща скоро заключить мир з большевиками і війни не сподівається, але... війска не розпустить.

Виходить, що небезпеки війни нема; мир підписується в Ризі; але рівночасно в Букарешті робиться небезпеку війни; робиться договір польсько-румунський, опертий на такій небезпеці; і війска не розпускається ізза такої небезпеки, якої нема в Ризі, але яка рівночасно є в Букарешті.

Отже є подвійні переговори: одні оперті на мирі, другі на небезпеці війни.

Ані Польща ані Румунія, кажуть, не бояться війни, але на підставі страху перед війною роблять між собою „оборонний союз". І їдуть до Парижа просити о поміч.

Щось в тім є нечистого.

Або хотять французьким банкирам зробити пропозицію, що нападуть на Росію, або бояться, що хтось їх розтрясе і лучаться для взаїмної оборони „спільних інтересів".

І Польща і Румунія держать міліонові армії. Се коштує гроші. Отже може ще є такі дурні французькі банкирі або французький уряд, котрий би ті армії винаймив на війну проти Росії.

А „спільні інтереси"?

Се оборона нечистих справ, оборона грабіжі, доконаної на сусідніх народах.

Польща заграбила українські землі: Галичину, Холмщину, Волинь, Полісє, а Румунія українську Буковину і українські части (північну і південну) Бесарабії. Отже боронили би грабіжий.

Перед ким? Перед правним власником заграблених земель. Перед українським народом.

Длятого той нечистий „союз", як би був заключений, був би звернений передівсім проти українського народу.

Се наслідуванне тих союзів, які робили колись держави, котрі розібрали булй Польщу.

Але ріжниця є та, що ті держави, котрі розібрали були Польщу, були великі а Польща була мала, — а ті держави, котрі хотять розбирати Україну, є малі, а Україна велика. До того Україна, коли зорґанізується, скорше вспіє зробити союз із сусідами, і раду собі легко дасть з тими двома союзниками, що ледви зачали жити, а вже хотіли би розбирати сусідні більші держави, а знаючи, що се бежевільний злочин, асекуруються перед карою своїм нечистим союзом.

Розуміється, що ані такий союз ані асенурація довго не може потривати.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ВІДНІ.

Українські університетські професори, які перебувають у Відні, при матеріяльній допомозі „Союза Українських Журналістів і Письменників" у Відні, заложили в Відні українську наукову інституцію: Український Вільний Університет.

Український Вільний Університет має устроювати для української молодіжи, яка перебуває в Відні, систематичні університетські курси, головно з области українознавства, а також взагалі з области університетських наук.

Провід в орґанізуванню Українського Вільного Університету поручено проф. д-рови Олександрови Колессі. Ся орґанізація вже переведена. В четвер, 13. січня, буде святочне відкриттє Українського Вільного Університету, а 20. січня мають початися виклади, які відбуватимуться до кінця цвітня.

Український Вільний Університет складається з двох відділів: 1) відділу фільософічного і 2) відділу права і суспільних наук.

Головою фільософічного відділу є проф. д-р Олександер Колесса, професор львівського университету, заступником голови проф. Іван Ганицький, професор камінецького университету.

Головою відділу права і суспільних наук є проф. д-р Станислав Дністрянський, професор львівського университету, заступником голови д-р Володимир Старосольський.

Голови обох відділів і їх заступники творять Раду Українського Вільного Университету.

Перший курс викладів в Українськім Вільнім Університеті обнимає отсі виклади:

І. На фільософічнім відділі: 1) Проф. д-р Олександер Колесса: Історія української мови (8 годин). Історія української літератури (24 год.). Українська палеоґрафія (4 год.). — 2) Проф. Дмитро Антонович: Історія українського мистецтва (12 год.). Мистецтво нових часів (12 год.). — 3). Д-р Микола Сабат: Грецький театр і драма (12 год.). Грецька повнофіґуральна різьба (12 год.). — 4). Д-р Агенор Артемович: Історія римської поезії (12 годин). — Др. Михайло Лозинський: Історія української політичної думки в 19. і 20. століттю (10 год.). — 6). Проф. д-р Степан Рудницький: Ґеоґрафія України (36 год.).

II. На відділі права і суспільних наук: 1) Проф. д-р Станислав Дністрянський: Загальна теорія права (12 год.). Конституційне право (6 год.). Історія і теорія міжнародного права (12 год.). — 2). Д-р Володимир Старосольський: Ґенеза права (3 год.). Теорія державного права (12 год.). — 3). Сенатор Сергій Шелухін: Право, справедливість, етика, релігія (3 год.). Історичний огляд українського права (6. год.). — 4) Д-р Дмитро Коропатницький: Теорія карного права (12 год.). — 5). Д-р Лев Єх: Адміністраційне право (12 год.). — 6) Д-р Михайло Лозинський: Монархія і република (1 год.). Зложені держави (6 год.). Парляментарна і радянська форма влади (3 год.). — Д-р Павло Лисяк: Огляд економічних теорій (24 год.).

Крім того запрошено ще кількох прелеґентів, від яких ще нема відповіди.

Український Вільний Університет доступний без оплати для осіб обох полів, які покінчили 16 літ життя.

Відень, 11. січня, 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ГОЛОСИ ПРО СОВЄТСЬКУ РОСІЮ

РОЗВІЙ ТОРФОВОГО ПРОМИСЛУ.

Нюйорська соціялістична часопись „Кол" помістила спеціяльну кореспонденцію з Москви, в котрій говориться про розвій торфового промислу. В 1919, в тім промислі робило 57 тисяч робітників. Добуто 67 міліонів пудів торфу (пуд се російська вага, що має 40 російських або 36 американських фунтів). Так отже випадає на одного робітника 1.155 пудів на сезон або 33 пуди на кождого робітника на день. (33 пуди рівняється 1181 американських фунтів).

Через те, що торфові робітники працюють серед винятково тяжких умов вони дістають більшу порцію їди, як другі робітники. Висліди їх праці такі, що вони виробляють коло 350 пудів торфу на кождий пуд їди.

Добуванне відбувається новими способами, придуманими інжинерами Класеном та Кірпічніковом Ся система полягає на уживанню води. Воду пускається на поклад торфу і переміняється увесь поклад на мягку масу. Опісля спеціяльна машина всисає ту масу і розкладає її на площу для просушення верствою на три цалі завгрубшки. Заким ще ся маса зовсім просохне, понад нею провадять візок на двох колесах, під котрими є прилад до витинання цеґол. Витяті цеґли сушиться опісля спеціяльними способом. Інжинери працюють тепер над придуманнем сушення через витяганнє воглости просто з торфу при помочи тиснення.

Інжинери Класен та Кірпічніков кажуть, що їх спосіб висушувати торф ощаджує працю при сушеню 8 до 10 разів.

Замітно, що тепер починається таких в Злучених Державах великий рух в торфовім промислі. Американський інжинер Ґарет обчисляє, що виріб торфу на полях коло міста Міннеаполіс коштує коло 2 долярі 25 центів від тони. (Тона має 2,240 фунтів).

ТОРГОЛЯ З РОСІЄЮ.

Гектор Бун, котрий недавно повернув з Росії, так говорить про можливість торговлі з Росією:

В Лондоні я побачив богато людий, котрі живо заінтересовані в торговлі з Росією, але сеї торговлі ніхто не попирає, хто знає близче большевиків. Я пробув послідні три роки в Росії, по части під большевиками по части під їх противниками і через увесь час я займався купецтвом.

Всі мої інтереси сконцентровані в Росії і я маю особистий інтерес в тім, щоби межи Росією та другими державами прийшло до торговлі. Та все таки я без застережень противляюся тій торговлі. Я не хочу нічого спільного мати з торговлею з Росією так довго, як там правлять большевики.

В цілій Росії нема більше як один процент большевиків. Всі анти-большевицькі елементи противлять не лише ім, але й знесенню блькоади на Росію. Хоч вони знають, що їм особисте життє поправилобся трохи, якби до Росії прийшли товари із заграниці, однак вони волять видержати усе, щоби лише через відтяттє Росії повалити ненависний большевицький режім.

Анґлійський письменник Велс говорить, що російське населеннє на загал вдоволене большевицьким режімом. Я не знаю, як Велс міг набрати враження, що російське населеннє „на загал вдоволене". Якби Велс був побув в Росії рік, свобідно, якби йому не перешкаджали були большевицькі проводирі, а потім написав, що населеннє Росії на загал вдоволене, то я сказавби, що се проста свідома брехня. Але так як він бував лише два тижні в Петрограді та три тижні в Москві, то я припишу його слова простому незнанню.

Я не можу собі представити, щоби який чесний зорґанізований робітник міг бути за торговлею з Росією. Нігде в світі робітників не трактують так зле як в Росії. Робітників відкомандировують до роботи, як до армії, і всякі робітничі юнії знесені. Робітники не мають жадного голосу в правлінню краю. Большевицький ряд се правительство войовничої меньшости. Ленін не раз і не два заявляв, що більшість народа не доросла до того, щоби правити собою і тому народ не повинен мати голосу в правительстві. Він є того погляду, що краєм має правити жмінка сильних людий, котрі мають постановляти, що добре для народа, а що зле, а постановивши має право накинути свою волю на народ хочби військовою силою.

Якби анґлійський та американський робітник почував себе в краю, якби він жив в Росії, де нарід не має жадного голосу в правительстві свого краю; де нема свободи преси ані свободи слова; де робітників беруть до роботи як до війска; де чоловіка можуть оскаржити за переступленне большевицьких законів, котрі зміняються кождого дня; де чоловіка можуть вкинути в тюрму без засуду; де нема суддів присяжних; де нема права страйкувати; де є військова бранка?

СЕЛЯНИ ТА СОВЄТИ.

Пінґрі, урядник Інтернешенел Вестерн Електрик Ко. котрий вернув недавно з Росії, каже, що селяни в Росії уперто відмовляються віддавати свою землю державі, як сего домагаються большевики. Се відноситься не лише до богатих селян, але до усіх. Так, приміром, в своїм поході по Сибіри большевики голосили свої ідеї селянам усюди, де лише прийшли. На Сибіри загал селян се мало-земельні селяни. Богатих селян, котрі мають землі подостатком, є дуже мало; се переважно Башкіри та козаки. Мимо сего большевицькі ідеї не приймалися ані серед богатих ані серед бідних селян. Богато з них отверто висказували свою думку про большевизм і не один з них пішов до тюрми на довгі роки або був розстріляний. Бо треба знати, що в Росії богато не треба, щоби бути розстріляним. Доказом на те, як селяни відносяться до большевицьких спроб, є селянські резолюції, в котрий селяни постановляють не продуктувати більше збіжа понад те, що їм самим треба на власний ужиток.

Супроти того, що сотки тисячів міського населення умирає від такого поступовання селян, большевики почали примушувати селян віддавати даром поживу містам та зарядили розділюванне поживи. Се викликала найбільше розяренне селян. Селянам казали доставляти до найблизчої стації усе, що вони мали понад певну скількість.

УКРАЇНСЬКЕ ПРЕДСТАВЛЕННЄ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

(Допись „Свободи").

Справозданнє і подяка.

В неділю, дня 30. січня с. р. відбулося в Українській Робітничій Галі в Нюарк, Н. Дж., представлення „Наталка Полтавка" на дохід Народного Театру Тов. Українська Бесіда у Львові.

Публика дописала надзвичайно. Мимо низьких цін (50 і 35 ц.) зібрано з розпродажі тікетів $170.35.

Розходи були слідуючі:

За галю Укр. Роб. Дім	$30.00
Розкидки, тікети і оголошення в „Свободі"	12.07
Оголошення в „Нар. Волі"	1.00
Випозичення костюмів	3.70
Партитура і розписання нот	6.00
Подорож позамісцевих акторів	4.00
Дрібні видатки	3.75
Загальний розхід	$60.52

Остало чистого приходу з представлення $109.83.

Рахунки касієра, Ів. Тарнавського і білетера Петра Вакулінського вповні згодилися з собою.

Підписаний вислав до управи згаданого Театру 85.000 п. мар. (вісімдесять пять тисяч польських марок), за котрі заплатив після денного біржевого курсу ($13\frac{1}{2}$ ц. за сотку) $114.75.

Ріжницю $4.92 покрило Українське Еміґраційне Бюро в Нюарку на біжучий рахунок і коштів пересилки бюро не почислило жадних.

Гроші вислано чеком ч. 12-6496 дня 1. січня 1921 через фірму С. Б. Річард & Ко. до Вінер Банк Ферайну у Львові на імя управителя Театру, др. Гриця Нички.

Найщирійша подяка належиться передовсім українській місцевій і позамісцевій публиці, що масово відгукнулася на поміч нашим братам, беручи участь в сій виставі з таким ентузіязмом, дальше всім шановним артисткам і артистам, як також Професорови Едельманови, орґанізаторови першої української смичкової орхестри в Америці і українській пяністці п-ні Вірі Стеткевічівній, котрі безкористовно посвятили свою працю для сеї цїли, а також дякую всім прочим нашим громадянкам і громадянам, котрі причинилися для сеї цїли так аґітацією, як і участию в сім представленню.

Микола Шустакевич.

Аркадій Аверченко.

КАРТЯРСЬКА ЗАБАВА У ҐОРКОГО.

Ми, прості люди, вже тим відзначаємося, що не любимо річий, котрі треба собі уявляти. Ми любимо те, що можна побачити, діткнутися руками, понюхати або посмакувати язиком, чи воно солодке чи квасне. Лише тоді можемо зрозуміти, як воно виглядає.

Ось возміть хочби мене на примір. Хоч не знати кілько я читав історій та розвідок про царицю Катерину II. та її міністра Патьомкіна, а мимо сего я ніяк не міг виобразити собі, як вони виглядали як люди з мясом і кровю. Всі історичні оповідання про їх діла та вчинки не зворушили мене ані трохи і не заворушили моеї уяви ані разу. Але я виобразив їх собі так, що вони стали як живі передімною, як я прочитав кілька стрічок, написаних про них зовсім другим способом.

Про Патьомкіна прочитав я таке:

„Яку мінуту пізнійше до комнати увійшов мущина маєстатичної постави, убраний в гетьманське одіннє, в жовтих чоботах. За ним ішла велика дружина. Його волосе було розкудовчене; одно око дивилося троха зизом; на його лиці малювався вираз гордости; а з усіх його рухів видно було, що він привик давати розкази". Або знов сказано: „Патьомкін мовчав далі і з міною недбалости почав чистити діяменти своїх многих перстенів."

А про Катерину II. я прочитав таке:

„Наконець Вакула знайшов відваги на стілько, щоби піднести голову, і він побачив перед собою женщину, низького росту, трохи грубу, з напудрованими лицями і синіми очима, котрої ціле лице було викривлене маєстатичним усміхом. „Князь обіцяв мені показати моїх людий, котрих досі я ще ніколи не бачила", — говорила пані зі синіми очима, дивлячися на козаків з отвертою цікавостю. А далі сказано: „Цариця, котра мала дійсно дуже гарну стопу, не могла не сміятися, чуючи такий комплімент від простодушного коваля".

Маємо в тих описах всего кілька подробиць, немовби кілько побіжних потягнень малярської кисти, а преціньь обі постаті виступають перед нами як живі.

Під теперішну пору двома найбільше цікавими постатями в Росії являються без сумніву Ленін та Троцький. А за ними ідуть дві другі постаті: Ґоркий та Луначарський. Але як можемо ми представити собі ті дві постаті як людий, що живуть, що ходять, говорять, ідять, люблять ся?

Зовсім певно не можемо представити собі, як вони виглядають, з промов Троцького на центральнім виконавчім комітеті, або з промов Ґоркого або Луначарського, тих творів без крови та без інтересу. Як ми судимо їх з тих жерел, то вони виступають перед нами як постаті з народних казок, що живуть десь в далекім царстві.

Щодо мене, то я можу представити собі, як виглядає Троцкий або Луначарський, лише тоді, як я возьму одну з їх ідей, наложу на неї мяса, покрию се жилами та живчиками, пущу живу кров, скажу ходити і говорити. Я можу ліпше пізнати Леніна з отсего реченя, котре він каже до свого слуги: „Що мені робити з таким дураком як ви, товаришу Марфуша? Ви знов подали вино тепле". Ліпше як з цілої заяви про потреби біжучої хвилі, зложеної перед соткою партійних дураків. Тому то я часто, для власного вдоволення стараюся представити собі, як вони там живуть.

Одна віродостойна людина, що вернула недавно зі совєтської Росії, розказувала мені, як там люди живуть, і сказала таке:

„Вони великі приятелі з Ґорким Луначарський частенько приходить до них вечерами вони грають в карти. Троцький також часом приходить. Вони звичайно пють, ідять дещо. Зовсім як давнійше".

Досить! Тільки мені й треба. Сего мені досить, щоби представити собі цілу сцену.

Читальня в комнаті Максима Ґоркого в зимовий вечір. Ґоркий ходить то сюди то туди по грубім килимі, довгими, тихими кроками. За кождим кроком довгий кучер його простого волося на його голові потрясаеться. Руки заложив він в кишені свого чорного плаща, защіпленого аж під саму шию. Ціла його постать задумчива. На софі у куточку комнати сидить його жена, акторка Андреєва, котра тепер заряджує усіми державними театрами. Вона робить пончоху.

„Про що ти думаєш?" — питається пані Андреєва.

— „Ег, так про ріжні речі загально. Я бачив нині мерця на Моховій. Не можна було пізнати, чи умер з голоду чи замерз на смерть. А люди ішли поприньного з крайною байдужностю. І неодин певно подумав собі: „Ет, що там. Завтра може я буду так лежати, а другі будуть іти мимо мене з такою самою байдужностю". Страшне, правда?"

„Чи ти сподієшся кого нині?"

— „Так, Луначарський телефонував, що прийде. І Троцький обіцяв забічи після конференції. Ага, а є в нас що дома?"

„Є зимна телятина. І я можу приготовити макарану. І є ще риба, і, очевидно, консерви. Є також троха сира".

— „А вино?"

„Нема лише червоне. Лише три бутельки білого лишилося, думаю. Але ще є велика фляшка горівки, тої, що ти додавав до неї скірок з цитрини... Анатоль Василевич. Ви повинні стидатися, що нас так забуваєте. Ви в нас не були через цілі три дні".

Луначарський стояв в дверох, прижмурюючи свої темні, коротко-зорі очи, стараючися дістати язиком сомпля, що звисав з його рудих вусів, і витираючи окуляри, котрі вкрилися мракою, як лише він увійшов із зимної вулиці в теплу комнату.

„Але-ж там мороз", — загудів він своїм захриплим підбаском. „Чи не буде 20 степенів низче зера. О, го-го, свята Росія мерзне нині троха, ге, ге. Ну, заграємо собі нині троха? Але як ви знов виграєте від мене, як учора, то я просто буду мусів перестати з вами грати".

„А як там ваша жена?" — питала пані Андреєва, покидаючи свою роботу.

— „Її трафилася трохи неприємна річ. Вчера вечером її захотілося іти пішком до дому. Хотіла перейтися чи що. Подумайте лише, іти до дому як у нас є два автомобілі! Ну, піткнулася на якогось мерця, упала та побила собі ціле плече. Тепер воно ціле сине".

„Страшно! Треба прикласти її оклади".

— „Се случилося на Моховій?" — спитав Ґоркий задумчиво.

„При чім тут Мохова? Се було геть на другій стороні. Се Лев Давидич (Троцький) іде?"

„Він обіцяв вступити до нас після конференції. Він є добрий грач для вас. І розумний чоловік. Ні?"

— „Тут досить тепло".

— „Так, Марія любить так. Воно привикла до сего ще в Італії".

— „Анатоль Василевич, я скажу вам новинку, котра дійсно відноситься до нас. Нас цукор ось — ось уже вийде".

„Я заховав для вас шістдесять фунтів. А як там мука, котру я вам вчора післав?"

— „Чудова. Як ви потрафили її дістати?"

„Ох, мої Лотиші десь роздобули. Незвичайно вигідно з ними, тими Лотишами. Вони можуть роздобути всего, зпід землі добудуть. Наприклад, хотіліб ви української ковбаси?"

— „Як ви ще можете питати?"

„Добре. Дістанете завтра. Ага, аж ось наш Лев Дрей. Я пізнаю по трубі його автомобіля".

В комнату увійшов Лев Давидич Троцький, убраний в добре пристаючий уніформ.

„Моя дорога Марія Федоровна, позвольте стиснути свою ручку. Гаразд, хлопці. Не гнівайтеся на мене, що опізнився, але я мусів поїхати дивитися на той огонь".

— „Який огонь? Де?"

„Там на Ґлазовій. Та зволоч готова запалити доми, щоби лише загрітися. Я казав двох з них арештувати. Виглядають як типічні злочинці".

— „Не тратьмо дорогого часу", — пробурмотів Луначарський, дивлячися на свій золотий годинник. „Ага, Лев, а пригадуєш собі на того старого професора, про котрого я тобі говорив учора, того, що пробував зорґанізувати голодове повстаннє? Випустили його?"

„О, так, я память. Але на жаль я спитав за нього за пізно. Я покликав на телефон Надзвичайну Комісію зараз на другий день, але його лиш що розстріляли".

— „Ех, най вас усіх чорт поберe. Якого лиха ви все так спішитеся? Старець не міг нікому нічого злого зробити. Його три дочки померли на тиф, а він не міг потягнути довго. Ох, ну. На кого черга розділювати карти? На вас, Алексей Максимович, ні? Так. Ні, я не потребую, дякую. Припустім, що я заграю хлопцем, ег? Як вам се подобається? Ге-ге. Всі пять належать мені".

До комнати увійшла служниця.

„Кухарка питається, чи вона має пригріти телятину".

— „Ні", — сказав Ґоркий, підносячи голову від карт. „Скажи її, най подасть мясо зимне, але най загріє вино. І ми хочемо огирків".

А кілька мінут пізнійше він говорить:

„Підходіть сюди, панове, перекусимо. Що ви хочете їсти наперед: телятину, рибу, чи макаран? Випийте по чарочці горівки; я приготовав зі скірками цитрини. Тепер вона гарна".

Так вони тепер жиють, ті приятелі, котрі коштують Росію так дорого.

АДРЕСА ПРЕДСІДАТЕЛЯ У. Н. СОЮЗА.

Подається до відома інтересованим, що адреса головного предсідателя У. Н. Союза є слідуюча:

SIMON YADLOVSKY,
Box 53. Jersey City, N. J.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗБІҐЦІВ.

В Тарнові (на Мазурщині).

В звязку з виробленням прожиткової норми для б. урядовців державних інституцій УНР., евакуованих на терен Польщі, головною спілкою співробітників центральних державних установ („Централ") пропонована прожиткова норма в сумі 6.000 марок польських на місяць, що дає 200 мп. на день. Особливою науковою підкомісією складено для перевірки цієї норми, сума щоденного середнього прожиткового мінімума збільшена до 215 мп. на одного чоловіка. При складанні цієї суми підкомісія мала на увазі, що одна людина потребує на день: 400 ґр. муки (крохмалю), що коштує 60 мп., 150 ґр. жирів 45 мп., 200 ґр. фосфорист. прод. (квасоля і т. и.) 20 мп., 20 ґр. цукру 5 мп., 10 ґр. соли 3 мп., 4 ґр. чаю 2 мп. Разом 135 мп. На найом помешкання, опал його, освітлення, на миття білизни, на гігієнічні і культурні потреби і т. и. 80 мп. Всього 215 мп.

В відкритому в Тарнові освітньою комісією діячів культурно-освітніх орґанізацій Народньому Українському Університеті прочитано вже цілий ряд лекцій. До сього часу прочитано: О. Я. Шульгиним: „Ліґа Народів", Л. Чикаленком: „Антропольоґічна характеристика Українського Народу", А. Ніковським: „Молоді українські поети", Славинським (дипльом. представн. УНР. в Празі) „Европа і східне питаннє", П. Холодним: „Єдина школа" і инші.

РОЗМОВА В СТОРІ ПРО ҐАЗЕТИ.

(Допись „Свободи").

Амстердам, Н. Й., 3. лютого, 1921.

Дня 2-го лютого с. р. зайшов я до „Делікатесен Стору" на Іст Мейн Стріт купити щоденну часопись „Свободу". Жид приступив до мене і зачав хвалити, що вже буду міг у нього дістати ще іншу ґазету і притім виймив зпід бари віддирок засмарованої ґазети під назвою: „Українські Щоденні Вісти". Питає: — Чи то беньдзе добра ґазета? Кажу до нього: Кожда може бути добра для тебе, абись іно продав. Але ти маєш одну, що приходить щодня, то вистарчає для твого бизнесу, котрий маєш від тутешних наших Українців, а будеш мати дві щодня, то тої не розпродаш, що до сего часу продаєш, „Свободи" ані другої, „Щод. сліпі Вісти"! Жид на те: Чемусь мі є прендзи тего не поведзял? Я йому сказав: — Я не ; жаден аґент від ґазет, а ти мене не питав.

Задумався Жид хвильку і каже. — Ту єшче бенњдзе єдна, запомнялем, цо, цо то вкраю лятало бж-ж-ж — оса, оса з Шікаґі, то бенњдзе два рази в месьонзу. Бенњдзе 10 центув єдно. Питаюсь його: Хто тобі то дав. То єдин хлоп — відповідає Жид.

Ну пізнав я зараз, що якийсь бідняга взявся до аґенції, та досить запізно, бо тут люди призвичаєні читати „Свободу", котру купують в згаданім сторі через яких 5 літ, а на ті сліпі „Вісти" то трудно щоб хто дерся за ними, хибаб той аґент сам взяв під паху і розносив безплатно, а що до „Оси" то за 10 центів там замало образків малюють, а мудрої науки там не друкують. Соломяні „патріоти" від „оси" то тілько за образками в ґазеті шукають, бо на образок він подивиться і жінці покаже, та колеґови свому, а читати то очі болять. Сліпаки, сліпаки, подивіться на американський нарід, чи він купує ґазету і лиш за образками шукає? Чи йому образки в голові? Чи може він радше за новинками шукає? Український чорноробе, навчися читати. Тоді будеш знати, яку політику грати.

Робітник.

СЕ І ТЕ.

(З львівського дневника „Вперед").

Кошти видавництва щоденника є дуже великі. Друк, папір, почта, редакція, адміністрація, експедиция — зїдають шалені суми. Про це ми уже нераз писали, а передількома днями була у „Впереді" стаття в якій шифрово були виказані всі видатки.

З самої передплати не удержиться ґазета. Вона мусить мати якесь жерело, мусить мати „когось", хто покриває всі недобори, які, ізза щораз нищого спадку польської марки, зростають з кождим днем.

Возьмім польську пресу. **Всі польські дневники, почавши від найправіщих, а скінчивши на так званих „лівих" — дістають підмогу від польського уряду.** Недавно у Варшаві з цего приводу вийшов великий скандал, про який широко писали заграничні часописи.

Крім уряду, спомагають польську пресу дідичі, обшарники, ріжні лицарі промислу, великі капіталісти, паскарі та инші деруни.

Вони всі мусять мати „свою" пресу, яка писалаби так, як їм треба.

Вони мусять мати аж 8 щоденників у Львові, щоби замаркувати свою силу на „кресах".

Про **„Рідний Край"** і **„Обнову"** вже не згадуємо. Сам Яцків хвалиться в своїй ґазеті, що він дістає міліони, а як буде йому треба „ще два три міліони" марочек, то дістане, нехай тільки добре чеше український визвольний рух.

— — — — — — — —

Звідки **„Вперед"** бере гроші на покриття видатків?

Над цею загадкою ломлять собі голови всі польські ґазети і їх рептилька „Рідний Край". Ось що вони пишуть:

— „Вперед" видається — за большевицькі гроші...

— „Вперед" видається за зрабовані у Петлюри гроші...

— „Вперед" видається за зібрані друкарськими робітниками гроші...

— „Вперед" видається за гроші, уторговані в буфеті товариства „Воля"...

— „Вперед" видається за... ну, чорт знає, за які гроші!...

А М. Яцків має навіть докази! Чекайте но тільки, а він „оголосить світови всі матеріяли, які якраз збирає"...

— А звідкиж властиво бере „Вперед" гроші? — питаю нашу головну адміністраторку.

А вона нічого не відказує мені, тільки суне мені під ніс чеки почтової щадничої каси, чеки Земельного Банку, чеки краєвої каси позичкової, чеки „Вінер Банк Ферайн", чеки якогось „Експрес Ко". далі тайні збірки друкарів, тайні збірки инших робітників, робітниць, службовиків, навіть дітей!

— Досі не зле! Не буде „останніх днів „Впереду"... Тільки щоби й на далі так ішло! — каже товаришка.

Товариші з Америки! Присилайте далі доляри, та не по пять, чи десять — а по сто, пятьсот, тисяч долярів!

Збирайте далі на пресовий фонд „Впереду" всі, кому залежить на тому, щоб удержати одинокий сьогодня независимий часопис! Оподаткуйтеся на „Вперед" всі друкарі, столярі, кравці, дневні робітники, служба, всі робітники й робітниці, чи ви працюєте фізично чи умово! „Вперед" є вашим органом і ви самі, а ніхто посторонній, мусите його удержати на свою користь, а на погибель вашим противникам!

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

АЛТУНА, ПА. Братство Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 145, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться дня 20. лютого с. р. в галі церковній о 2. годині. Будеться приймати нових членів до У. Н. С. і братства за половину вступного. Проситься всіх Українців вступати до нашої організації У. Н. С., котра єсть найліпшою організацією. — П. Патроник, предс.; І. Олексин, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. Тов. „Українська Січ", від. 222, повідомляє, що місячний мітінґ відбудеться 13. лютого о 2. годині пополудни в Т. Шеремети на Проспок Стр. Проситься членів, щоби явились, бо є важні справи до полагодження. — С. С. Крижановський, предс.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Т-во „Любов", від. 45, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ товариства відбудеться в неділю, дня 13. лютого с. р., о 2-гій годині сполудня в льокалі тов. Укр. Амер. Горожан, 822 N. Franklin St. Обовязком кождого члена прибути на час, бо є до полагодження дуже важні справи. — І. Юзвяк, предс.; А. Шопа, кас.; М. Рибак, секр.

ГАДКИ.

Хто є Українцем?

Один фільософ сказав, що не той є чоловіком, хто жиє для себе самого, або для своєї родини, або й із своєї родини. Але той є чоловіком, хто жиє для великої громади і її великих ідеалів.

Українець, як він належить до одного товариства, або до кількох товариств, та як є передплатником часописі, і як разом з тими інституціями працює для великої громади — для народа і для його великих ідеалів, то є для свободи і волі, — такий Українець є чоловіком.

Але знов Українці віддавна кажуть, що лише такий чоловік є Українцем. Інакших людий межи себе вони не хотять. Бо Українець не є той, хто родився на Україні або хто говорить по українськи. Богато ю таких, що родились на Україні і говорять по українськи, а не варта бути Українцями. Деякі се дуже добре розуміють і звуть себе „карпаторосами", або „поляками", або „русскими". Деякі знов, як наприклад Витовт Демянчук, або Михайло Яцків, або Сидір Твердохліб, щоправда мають смілість називати себе Українцями. Вони себе признають до Українців, лише Українці до них не признаються.

Українець се — вільний чоловік, котрий працює і жиє для великої української громади і його великих ідеалів. А що такі виродки про котрих ми згадали, не працюють ані не живють для сеї громади, але навпаки, працюють проти сеї великої громади, за гроші її ворога, — то вони не є Українці.

Нехай вони собі ідуть з Богом відти, куди не належать.

Як в українській громаді будуть лише такі Українці, а всякі самолюби і люди безідейні будуть поза тою громадою; то певна річ, що немає такого ворога у світі, котрий міг би її зломити і побідити.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

О. Іван Бачинський, парох в Махнівцях, пов. Зборів, урод. 1883 р., брат д-ра Льва Бачинського, помер 26. грудня 1920 р. в Сновичу, пов. Золочів, в домі свого тестя о. Савули, як жертва свого звання, на пятнистий тиф, по 8 днях слабости. Похорон відбувся в серед в Сновичу. Полишив вдову і четверо дрібних дітей. Вивезений в листопаді 1914 р. Москалями зі Сновича, перебув до липня 1918 р. в Астрахані.

Дмитро Коссак, почтовий емерит, член усіх українських інституцій в Бориславі й Дрогобичі, помер дня 28. грудня 1920 р. в Унятичах, в 50 році життя.

Емілія Желиховська, вдовиця по гр.-кат. пароху в Верчанах, померла у Львові, дня 1. січня 1921 р., в 65 році життя. Похорон відбувся сьогодня (в понеділок), о 4. год., з каплиці анатомії на личаківський цминтар.

СПРАВА УКРАЇНИ НА СОЮЗІ НАРОДІВ.

180-ий документ Зібрання Союзу Народів.

180-ий документ Союзу Народів це є реферат 5. Комісії Союзу Народів у справі приняття Української Народної Республіки. Подаємо його в повному перекладі, бо він представляє найяснійше, як було поставлене і як полагоджене подання правительства Петлюри о приняття в члени Союзу Народів.

* * *

Приняття нових членів до Союзу Народів: Україна. Звіт 5. Комісії до Зібрання.

Пята комісія має за честь предложити Зібранню свій звіт відносно прошення о приняття України в Союз Народів.

Комісія заявилась неприхильно цьому приняттю, бо, як видається, Україна ен має тривкого правительства, якого юрісдикція обіймалаби цілу її територію.

6. грудня 1920 р.

Президент А. Гуннеус.

Україна.

Подання о приняття.

Комісія розглянула подання о приняття України до Союзу Народів і вважає його правильним.

Вона дала українським делеґатам спромогу виложити їх справу і дати всі потрібні інформації на поставлені їм питання.

Тривкість правительства.

Правительство, яке звертається до Союзу Народів, це є правительство Петлюри, під теперішню хвилю на Волині, що боролось з Поляками проти армії Совітів. Є також на Україні більшевицьке правительство, що остає у відносинах з Москвою. Українські делеґати заявили, що отсе конкуруюче правительство в ніякий спосіб не репрезентує їх краю.

Супроти цього Комісія не може по совітсти признати тривкости правительства Петлюри, хоч шеф уряду зміг удержатися аж до тепер при владі, коли шефів инших льокальних антибільшевицьких правительств роздавили їх вороги.

В наслідок російської революції український національний конґрес, що відбувся в серпні 1917. р., назначив парлямент під іменем „Центральна Рада". Це зібрання проголосило незалежність Української Республіки 17. листопада 1917. р. і 9. січня 1918. р. Більшевицька інвазія, яка наступила опісля і постійний стан війни, який панує від того часу, виключає всяку можливість для вільного правительства утвердити свою владу на Україні.

Границі.

Тільки границі з Польщею є дефінітивно визначені трактатом.

Щодо границь, які мають бути означені в порозумінню з сусідною державою Румунією, то українські делеґати заявили Комісії, що це питання границь не дасть приводу до ніяких ріжниць, як тільки Румунія визнає (Україну).

Територія і населення.

Територія, якої домагаються Українці, має 1,300.000 квадратових кільометрів і 46 міліонів населення.

Становище до міжнародніх зобовязань.

Щире змагання, додержувати свої міжнародні зобовязання, заявила Україна торжественно нотою з дня 13. квітня 1920. р., висланою українською дипльоматичною місією в Лондоні а звериеною до Союзу Народів.

Офіціяльне визнання.

Україну визнали „де факто" слідуючі держави:

Польща	21. квітня	1920. р.
Фінляндія		1918. р.
Латвія	25. марта	1920. р.

Німеччина, Австрія, Угорщина і Болгарія визнали Україну в границях, установлених трактатом в Берестю литовсім. Російське правительство Совітів визнало українську державу декретом з дня 4. грудня 1917. р. Українське правительство під проводом Петлюри заявляє, що його визнали „де факто" Велика Британія і Франція в січні 1918. р., коли ці два правительства іменували своїх представників при уряді Української Республіки.

Землі, до яких підносить претенсії уряд Петлюри, обіймають найбогатші провінції полудневої Росії; з них походило 20% доходів давної російської імперії.

* * *

Дня 17. грудня 1920 Зібрання Союзу Народів згідно з рефератом комісії відкинуло подання УНР. о приняття її до Союзу Народів 23 голосами на 23 голосуючих.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.—Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положенне і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлювание надмірної прихильности для костумера і напади на другиx продавців.

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить запитуватися адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в часописи. Адміністрація не має обовязку відкривати імен сторін, даючих анонімну адресу.

Пошукую свою сестру **КАТЕРИНУ КЛЮС,** по родичах Михалюк, родом з села Гладки, повіт Тернопіль, Галичина. Перед двома роками перебувала в Пенсильванії в місцевости Ардои, де полишила свого чоловіка і утікла з бортником, забравши зі собою троє дітий. Найстарша дівчина Мариня, літ 7, друга Ольга літ 4 і хлопець Михась, літ 2. Вона має знак на указуючім пальци від окалічення, середного зросту, волосе чорне, весела і балакуча. Пішла з Москалем, котрий числить літ около 28 і є середнього росту. Хтоби про таку пару знав або вона сама, то прошу ласкаво зголоситись на слідуючу адресу. Хто подасть її адресу, дістане нагороду $25.00. **MARY DUTCZAK, 43—155th Place, Hammond, Ind.** 29-31

Марія Броніцка пошукує шваґра **ЯСЬКА ДУШІЛЯ,** з села Городища, повіт Самбір, Гал. Хтоби про него знав або він сам, прошу зголоситися листовно до: **MARIA BRONICKA, 28 Market St., Camden, N. J.** 29-32

ПОТРЕБА інтелігентного мущину з широкою знакомостю серед людий в Філядельфії, Па. Дамо всякі вказівки як продавати, а в часі тої науки заробите $75.00 тижнево. Вимагаєсь мірне знанне англійської мови в письмі і слові. Голоситися лише листовно на адресу: **I. MINKOFF, Sales Mgr, 217 Heed Building, Philadelphia, Pa.** 25-31